

פרוטוקול מס' 2/ג

מישיבת וועדת החינוך והתרבות
מיום ג', י"א בחשוון תשי"ח - 5.11.57 בשעה 11.00.

בג"ד:

- חברי הוועדה: י. קליבנוב - היו"ר
- מ. ארם
- ר. הקטין
- ה. זואריץ
- ש. כירית
- ח. כהן-ליגורי
- י. סמילנסקי
- ר. צברי
- א. רזיאל-נאור
- א. תלמי

מוזמנים:

- ס. אבידור - המנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות.
- י. שריד - המשנה למנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות.
- ר. סטנר - יועצת משפטית.

סדר-היום:

1. הכשך הסקירה על פערכת החינוך בשנת תשי"ח.
2. שאלות ותשובות.

היו"ר י. קליבנוב:

פזחה את הישיבה.

משרד החינוך והתרבות המציא לחברי הוועדה אח רשימת הוועדות הקיימות ליד משרדו והרכבן, כפי שנתבקש בישיבה האחרונה.

ישנה בקשה מצד חבר הכנסת ארם, יו"ר הוועדה לשירותים ציבוריים, לקיים את ישיבות הוועדה ביום שלישי בשעה 9.00 בבוקר במקום בשעה 11.00, היות ובשעה זו מתקיימת ישיבת הוועדה לשירותים ציבוריים, כך שקיימת התנגשות בין שתי הוועדות.

ר. הקטין:

ריב חברי הכנסת משוכצים ב-2-3 וועדות ולרוב יש החנגשות בין הוועדות.

ע.ע.

א. תלמי:

במידה שאני מכינה, אין הדבר נתון בידי הוועדון עצמן. נדמה לי שיש משהו בכנסת הסמונה על סדרי עבודת הוועדון. אני מציעה לבקש ממנו להחדיר את הבעיה.

היו"ר י. קליבנוב:

אני רואה שאין אהדה רבה להצעה. אשיך לברר את הבעיה.

סקיחו על מערכת הוועדון בשנת השי"ח (המשך)

ס. אבידור:

בישיבה האחרונה סקרתי את המצב בראשית שנת הלימודים בגני הילדים, בבתי-הספר היסודיים, בבתי הספר התיכוניים ובהכשרה גופנית. הפעם אסקור בקצרה את המצב בהכשרת מורים והשכלמותם, בחייהם של המיעוטים, והערות קצרות על עניינים שונים אחרים.

הכשרת מורים והשתלמותם. כבר הזכרתי בפעם שעברה, כי השנה, כמו ב-6 השנים האחרונות, ישנו גידול ניכר במספר החלמידים הפונים לבחי כדרש למורים. בפעם שעברה הזכרתי שניכר גידול במכינות, במקום 800 חלמידים שנרשמו לכתה ט' בשנה שעברה, נרשמו השנה כ-1000 חלמידים. יש להדגיש בשמחה שחל גידול במספר החלמידים שנרשמו השנה גם לכתות המורים, הגידול הוא ב-200 חלמידים, בערך, ואפילו יותר, כי אין לנו עדיין המספרים הסופיים. למשל, בבחי המדרש הכלליים היו בשנה שעברה פחות מ-600 חלמידים, השנה יש קרוב ל-730 חלמידים. גידול ניכר יש גם בסמינרים של צה"ל. הביקוש לסמינרים אלה הוא רב, והשנה נפתחה כתה אפילו בבאר-שבע, אמנם קטנה לפי שעה, כן ישנו גידול במדרשות השונות לסיני, מדרשות למורים מקצועיים כמו מלאכה והתעמלות, והמדרשות השנתיות למורי כפר בנהלל, גבעת השלושה, גבעת וושינגטון ובבאר שבע.

בבאר שבע התחלנו השנה בפעל, שאנו מקווים להרחיבו - מרכז להכשרת מורים, השנה יש בו 3 כתות: כתה אחת למורי כפר שילכו לישובי עולים; כתה שניה שקלטה כ-40 מורים מכין העולים מפולניה, הונגריה ואפריקה הצפונית, אנשים בעלי השכלה ונחיון, הזקוקים בעיקר לידיעות בעברית ובמקצועות היהדות. חלמירי כחה זו נמצאים בפנימיה כך שהוצאות הן גדולות, אילח אנו נעזרים גם בחקציב הסוכנות, הנותנת הלוואות למחיייה וגם עזרה למשפחות. הכחה השלישית היא כחת תלמידות מצה"ל. כיום יש בכחה זו 19 חלמידות, ויש סיכויים שהיא תגדל. כל עוד יש מקום בכחה זו, אנו מצרפים אליה מורים בלתי מוסמכים בבאר-שבע, שאינם תלמידים מן המניין, אבל כתכוננים ע"י שמיעת שיעורים שונים לבחינותיהם. בכחת מורי הכפר ישנם גם מורי עם למכוגרים ולנערים עובדים, כל מה שאנו עושים עתה הוא בסיס למרכז גדול יותר, ואנו נשתדל לפתח בבאר-שבע סמינר רגיל.

הגידול במספר הפונים לבתי מדרש למורים, מחזק אצלנו את החשבה לטפל בה בשעה גם בשיפורים בהכשרה להוראה. כל עוד היו המספרים קטנים, היינו צריכים לקבל מכל הבא ליד, היינו צריכים להסתפק בקורסים קצרים יותר, עתה כאשר המספר הולך וגדל - עוד אינו מספיק לצרכים - בד בבד עם הנסיונות למשוך יותר ויותר אנשים למקצוע ההוראה, נשים לבנו יותר לשיפורים.

ישנם שיפורים בתכנית הלימודים ובהגדלת מספר שעות הלימודים בשבוע. עדיין איננו יכולים לחשוב על הגדלת מספר שנות ההכשרה להוראה משנחיים לשלוש שנים, אבל ניכל להקפיד יותר על החומר המתסבל למכינות וגם לכחות ההוראה.

החל משנה חש"כ נשונה את הדרישות לא רק לגבי הנרשמים לבתי מדרש לגוננות, שנדרוש מהם חעודת בגרות, אלא גם לגבי אלה הנרשמים למדרשים המקצועיים, כיון אנו מסתפקים במדרשות ב-11 כתות לימוד, אולם איננו סבורים כי המורה למלאכה צריך להיות בעל השכלה פחותה מזו של המורה למקצועות כלליים. יחכן שנצטרך בימים הקרובים לחשוב גם על דרישות חכורות יותר לגבי החלמידות צה"ל. בגלל הטחמור הגדול בכוחות הוראה ובגלל היענות צה"ל, פתחנו יותר ויותר כחוח הוראה בחוך הצבא, אולם ההכשרה הניחנת בהן היא במחיר יעוה קטן, כי אי-אפשר לדרוש מחיילת המשרתת במשך היום בצבא שתילמד יותר מ-16 שיעורים בשבוע, לעומת 32-35 בסמינר רגיל. נכון שחלמידות אלה כתספרות ללימודים, אולם בכל-זאת אי-אפשר לתת אותה עבודה מעשית ועבודה עצמית הנהוגה בסמינרים רגילים. כיון אנו בכל-זאת מעדיפים מורות שלמדו במשך שנחיים בסמינר של צה"ל על מורים בלתי מוסמכים, אבל יתכן שעם גידול מספר המורים נוכל לעמוד על כך ששתי שנות הלימודים בצה"ל תחשבנח כשנה אחת, וכדי לקבל חעודת הוראה יצטרך כל כוגר סמינר של צה"ל ללמוד שנה נוספת בסמינר רגיל. על כל פנים, אני מצייך במיפוק שיש קצת יותר נהירה לסמינרים, דבר שיאפשר לנו להכניס שיפורים ושכלולים בהכשרת מורים.

אשר לשטח הפדגוגי, ישנו ויושבות וועדות של מפקחים וסנהלים של בתי מדרש למורים על עריכת תכניות לימודים, ועכשיו נמצאת תחת סכבש הדיוס חוברת א' של תכניות לימוד לבחי מדרש למורים. אחד החידושים הוא הדגשה יותר על מהודיקה מאשר על ידיעת חומר לימודי.

בשטח הפדגוגי קיימת בעיה של טחמור למורים לכתות ז'-ח' של בית הספר היסודי. מספר כתות אלה הולך וגדל משנה לשנה, ואילו הסמינרים מכשירים בעיקר מורים לכתות הנמוכות יותר, אולי יבוא יום בו יהיו לנו סמינרים בני 3 שנות לימוד, אשר יוכלו להכשיר יותר מורים לכתות ז'-ח', ואולי גם בעלי תואר B. A. מהאוניברסיטה יפנו יותר להוראה בכחות ז'-ח', אולם נצטרך לנקוט גם באמצעים אחרים - השחלכות מורים של כחות נמוכות או בניוניות על מנת שיוכלו להורות בכחות ז'-ח'. אין להישות רבה בין המורים והמורות ללמד בכחות ז'-ח', ונצטרך למשוך אותם לכך בדרכים שונות. גערוך לשם כך השתלמויות גם בתקופת הקייץ, בשנה שעברה, בעיקר בחופש הקייץ, נעשתה עבודה ענפה בהשתלמות מורים, אשר הקיף כ-5000 מורים ונגנות. הפעולה הזאת נעשית בשוחחות אמיצה עם מרכז הסחדרוח המורים, דבר העוזר להענות המורים. בקורסים להשתלמות ניחנת דאגה למורים בלתי מוסמכים על מנת שיחכוננו לבחינות, וכן ניתנת דאגה רבה גם להשתלכות המורים המוסמכים, וכאן המקום להדגיש את הכשרת המורים לכתות בניוניות להורות בכחות גבוהות יותר. אנו עומדים להרחיב עוד יותר את פעולת השחלכות המורים, ואולי נמצא גם פתרון לבעיה הקשה - הכשרת מורים העובדים במקומות מרוחקים.

חינוך המיעוטים, ברישום לגבי הילדים ובתי-הספר היסודיים ישנו גידול מסויים. בשנה שעברה נרשמו, גערך, 27.000 תלמידים, השנה כ-30.000 חלמידים.

יש לציין שסימו כחות ח' למעלה מ-1400 חלמידים, כהם נגשו למקר שערכנו כ-1300 חלמידים מ-69 בתי ספר יסודיים ו-228 מהם נמצאו ראויים לשכר לימוד מודרג בבתי ספר היכוניים.

אשר לבחי ספר היכוניים, בשנה שעברה היו 6 בחי ספר היכוניים, השנה ישנם 5 בחי ספר היכוניים. בי"ס היכון אחד במשולש, שספר החלמידים בו היה קטן, נסגר, כי אי-אפשר היה לכלכל את

ההוצאות, ובאמת לא היה לו זכוח קיום, כי יש במשולש עוד שני בחי-ספר
חיכוניים, אם כי יש השנה רק 5 בחי ספר חיכוניים, יש בהם יותר תלמידים.
בשנה שעברו היו פחות מ-900 תלמידים, השנה יש קרוב ל-1000 תלמידים.

אשר לבית המדרש לגנות ומורות ב"פ, כה א' ממשיכה בלימודיה. איננו יכולים עדיין לפתוח את הקורס
החדש, מכיון שהמבנים עוד לא הושלמו, והוא יפתח בעוד כמה שבועות.
שני המחוזים יוכלו לפלא את המסור החסור ביותר בכפרים. מתקדמות
ההכנות לפתיחת בית מדרש למורים ב"פ.

ביחס לתכניות הלימודים, תכנית הלימודים
לכחות א'-ד' נמצאת בדפוס. בתכנית הלימודים לכחות ה'-ח' חסר מקצוע
הלשון הערבית והספרות הערבית. אנו מקווים שעוד באכצע שנה הלימודים
תתפרסם תכנית זו וכן תכנית הלימודים לבחי הספר החיכוניים. כן מן
הראוי להדגיש, כי כשם שההליך של בדיקה מתמדת של תכנית הלימודים של
בחי הספר היהודיים מביאה אותנו לכך שאנו מפרסמים מדי פעם חיקונים
והוספות לתכנית הלימודים, הוא הדין לגבי בחי הספר של המיעוטים.

תחיקה. המשרד הכין שתי הצעות חוקים
שהממשלה עומדת לדון בהם, אנו מקווים שבזמן הקרוב ביותר כך שהן יובאו
לדיון הכנסת עוד כמושב זה; 1. הצעה חוק להשכלה גבוהה, כידוע לכם,
סיגה השר וועדה לבדיקת הבעיה, ועד יסוד הצעות וועדה זו עיבדנו הצעת
חוק, משרדי הממשלה כבר הביעו דעתם, וההצעה נמצאת בטר-יומה של הממשלה.
2. תזכיר תיקונים לחוק לימוד חובה.

איננו מביא במקירתי הפעם דבריו רבים על
בחי הספר לנערים עובדים, אשר נפתחים בדרך כלל מאוחר יותר, אזורי החגים,
כך שעוד אין לנו מספרים.

ברצוני להדגיש כי השנה אנו מחזקים דבר
שהגיע זמנו, כידוע לכם, החוק כולל בבחי ספר לנערים עובדים רק נערים
שלא טיטו בי"ס יסודי, אולם הולך ורב בישווי העולים מספר הנערים
והנערות בני 14-16 שטיטו בי"ס יסודי, עובדים בבחי הוריהם ואינם
מקריט בב"ס על-יסודי והם רוצים ללמוד. אנו רוצים לנטות להנהיג השנה
קורסים של חינוך משולב - השכלה כללית עם התחלה של השכלה מקצועית.
פעולה זו איננה יכולה להיכנס למסגרת התקציב של בחי-ספר לנערים עובדים,
ועל-כן נעשה זאת בתקציב החינוך התיכון.

אסיים באינפורמציה על ועד החינוך ועל
המועצה לחינוך ממלכתי דתי. לפי חוק חינוך חובה, יש למנות ועד חינוך
ומועצה לחינוך ממלכתי דתי, שחבריהם מתמנים ל-4 שנים. הקייץ נסתיימה
החקופה של 4 שנים מאז נחמנו החברים האלה ועל כן פנינו, כפי שהחוק
קובע, אל גופים מסויימים שיציעו מועמדים. לגבי ועד החינוך, קובע החוק
שמספר חבריו יהיה לא פחות מ-15, אבל למעשה היו בו 59 חברים. כמו כן
קובע החוק שבוועד החינוך יהיו לא יותר מ-25% עובדי מדינה, אנשי חינוך
ועסקנים שאת רשימתם מביא שר החינוך לאישור הממשלה, וכן נציגי הסתדרות
המורים, מוסדות להשכלה גבוהה ונציגי השלטון המקומי, לפי רשימות
שמוסדות אלה מגישים לשר ובאישור הממשלה. בהחלט לחוק, פנינו לגורמים
השונים, אנו מחכים לרשימות, ואז יגיש השר לממשלה הצעה למינוי ועד
חינוך חדש.

ע.ע.

הוא הדין לגבי המועצה לחינוך מטלכתי

דחי. החוק קובע שיהיו בה 15 חברים: 6 חברים צריך שר החינוך להציע לממשלה מתוך רשימה של 12 מועמדים שיציע שר הדתות; 2 נציגי שר החינוך והתרבות, 3 חברים ממנה השר מבין החברים הדתיים של ועד החינוך ו-3 נציגי ארגונים של המורים הדתיים, מתוך רשימה שהם יגישו. כאשר יאושר ועד החינוך, אפשר יהיה להרכיב את המועצה לחינוך דחי מטלכתי. אנו מקווים שזה יהיה בקרוב.

נעבור לשאלות.

היו"ר י. קליבנוב:

י. סמילנסקי:

קיבלתי מגורמים שונים חלונות בקשר לספרי הלימודים המתחדשים שבועות לנקרים באופן

שאינן אחטובנר יכול להוריש את ספריו לאח הצעיר ממנו, בצורה שאי-אפשר לקיים בבי"הם מלאי של ספרים בשביל תלמידים נצרכים, כי הספרים נחטלים כעבור שנה, ונמקרים רבים אין שום הצדקה להוצאת ספר לימוד חדש. לעמים קרובות הספרים הם פרי עמם של מפקחים, דבר המשפיע בעקיפין על החלפת הספרים ע"י המורים.

אני מציע את הבעיה כשאלתה ולכן אינני יכול להציע הצעות, אולם אני משאיר לעצמי את הזכות, לאור החשבה של משרד החינוך, להגיש הצעות נוספות במידה שהחשבה לא תשביע רצון.

ה. הקטין:

אלי הגיעו חלונות על כך שספרי הלימוד הם מיושנים ואינם מתאימים למצב המציאותי. אם נכון הדבר, על משרד החינוך לפסול את הספרים הפגומים ולהציע ספרים מחוקנים.

לפני שנה הקדשנו כמה ישיבות לדיון בשאלת בחי-הספר לנערים עובדים, ונשמעה אז מצד נציגי משרד החינוך והתרבות ביקורת קשה על התנאים הקשים, שאין בנינים מתאימים, שאין מורים המוכשרים אך זרק לשטח זה וכו'. האם בינתיים שופר המצב?

באיזו מידה יש הר להצעות חברי הוועדה מעל במת הכנסת? האם, למשל, היה במשרד החינוך והתרבות דיון על ההצעה לכלול במסגרת חינוך חובה גם ילדים למטה מגיל 4, בעיקר ילדי העולים ושכונות העוני?

לפני שנה נשמעו טענות מצד גבנות רבות על כך שאינן יכולות להתמסר להכנת הכניח עבודה, כי הן הוכרחות להקדיש את סרביח הזמן לטיפול גופני בילדים. האם שונה משהו ביחס לסמן עזרה גדולה יותר לגבנות?

נכון שפתיחת שנת הלימודים הייתה השנה הרבה יותר כסודרת מאשר בשנה שעברה. בכל זאת, הגיעו שמועות על כך שכתות רבות עדיין לא נפתחו ושכחות גדולות לא חולקו בגלל מחסור בסורים.

איך משבצים בכחות את ילדי העולים החדשים, האם שוב מרכיבים את הכחות מילדים שגילם דחוק זה מזה.

מה גורל בי"הם הרעוע שראינו לפני שנה

בג'לג'וליה?

ע.ע.

ח. סיגורי-כהן:

האם יש פיקוח מטעם משרד החינוך על כך שהקציבים הניתנים לרשויות המקומיות בשביל בחי-הספר יוצאו ליעודם? אני יודע שבכמה מקומות הוצאו הכספים לצרכים שוטפים של הרשויות המקומיות, ועי"כ גדלו המשמרוח אחר-הצהרים.

במקומות קיימת בהם אחזקת מרכזית של ספרים נגרפת הוצאה גדולה למשפחות פרובות ילדים, מכיון שהילד איננו מקבל את הספר שהוריו שילמו בערו, והילד השני צריך שוב לשלם בערו. כאשר הספר הוא רכוש בני"הם, אין הילד שומר עליו. כמו כן, אני ער לכך שלרשויות מקומיות רבות אין מחנניה מחאימים להחזנת הספרים, והספרים מתקלקלים. האם לא היה רצוי שהמפרים יוחסנו בכל בני"ס בפיקוח המנהל וחבר הטורים, והאח לא היה חמכוני ויעיל יותר ללמד את הילדים בשעורי המלאכה לתקן את הספרים?

מלבד אגרת החינוך, קיים בבחי-ספר שינים מט נוסף, המוטל ע"י ועד ההורים, דבר המכביד על הורים לא מעטים, שילדיהם אינם מקבלים את העודותיהם עד לאחר תשלום מט זה.

האם לא היה רצוי ששעורי העזר - בעיקר לתלמידים מחוסרי יכולת - יתקיימו בני"הם ובפיקוח המורים בני"הם?

ה. צברי:

גח אלי הגיעו חלונות בקשר לחידושים התכופים של ספרי הלימוד, אני חושבת שצריך לברוק בעיה זו באופן יסודי.

המחלקה לפסיכולוגיה באוניברסיטה נעשתה אכסלוטיבית, מקבלים אליה רק 25 תלמידים לפי בחינות קונקורס. האם לאור הצרכים המרובים דוקא לבעלי מקצוע זה, אינו יכול משרד החינוך לעזור להגדלת המסלוקה הזאת?

יעם שמענו משר החינוך כי קיימת חכנית לפתיחת גזונים בגיל הרך במבניות מסוימות, במעברות ובשכונות. מה גורל התכניה הזאת? אני חושבת שלא נצליח בהשגת הפיגור של שכניות מסוימות אם לא נחזיל בפעולת חינוך כבר מהגיל הצעיר.

מהו הנוהג הקיים בקשר לבחירת מנהלים לבחי הספר?

האם משרד החינוך אינו יכול להקציב סכומים גדולים יותר לציווד וחמרים בשביל אותם בחי הספר, שאין יד תלמידיהם משגת לשלם מט נוסף למטרה זו?

בשנה שעברה אמר שר החינוך והחרבות, כי קיימת מחשבה לתת פיקוח מרוכז יותר למקומות נחשלים; האם הדבר נעשה?

שמעתי כי שעורי המתודיקה בטמינרים הועברו לכחות ב'. האם לא היה כדאי להחזיר את השעורים גם לכתה א', שחלמיריו כבר נותנים שעורים לדוגמה מבלי שיקבלו חומר לימודי עיוני?

פ. זונארץ:

בקשר לריהוט הניתן, בעיקר לבחי הספר במעברות, האם משרד החינוך מוכן לתת הוראה שמתן הריהוט יהיה כחנאי שהמנהל יחייב לשמור עליו?

ש. כפריח:

מכיון שמקפידים לשמור על התקן של 40 ילד לגננת, ישנם צגים, בעיקר בישובי עולים, שאינם קולטים את גילאי 4, אין חושבים לפתוח את הבעיה במקומות שלישם דאגה ציבורית אולם ארגוני הנשיאונים סגנונים אליהם הועדה החינוך והתרבות מקפידה להתייחס.

הוועדה שמונתה לכירור בעיות גני הילדים, המליצה על יחידה הכוללת את הגן וכתחילת, האם נעשו צעדים נוספים, בקשר למכונות, וצורך יחידה המכילה את הגן וכתחילת, האם נעשו צעדים נוספים, בקשר למכונות, אך חושב משרד החינוך להוסיף שיעורי עזר

לילדים מפגרים דוקא בישובי העולים? האם יש חוספת תקציב, לבחי' הספר הנחשלים?

האם נמסרה אינפורמציה על בחי' הספר האיזוריים, ומהי התכנית לשנה הבאה? האם נמסרה אינפורמציה על בחי' הספר

מהי החכנית לבניית בחי' ספר בישובים נחשלים, שבגלל חוסר בנינים קיימים ציפה להגדלה בכמות?

מה גורל ההצעה לקבוע תקנות בקשר לאגרות החינוך? (י. שריד: שלחנו חוזרים בענין זה) האם נמסרה אינפורמציה על בחי' הספר

מה בקשר לחיוב ההורים לשלם מס לווועדי ההורים, ולאיוזה סכום מגיע מסי ההורים יחד עם אגרת החינוך? בזמן האחרון אנו עדים לויכוחים בציבור

האם תכנית הלימודים לבחי' הספר היסודיים צריכה להיות אחידה לכל הילדים ולכל סוגי בחי' הספר, או שעליו להיות מותאמת בצורנים שונים לפי יכולת ההקדמות זכור, שמעתי גם, על דרך שלישית של תכנית אחידה עם שיעורי עזר נוספים לתלמידים נחשלים זו או אחרת. מה עמדת משרד החינוך בשאלה זו?

י. שריד: בענין ספרי הלימוד שתכנן הטישן. הענין הזה הכה גלים רבים מאוד בראשית שנת הלימודים חשי"ז, לאחר שאחד העיתונאים בעתון סטודיום פרסם עזרה של מקרים ברקנו אח הענין בריקה יחודית ואיתה הועקה שטיפלה בענין אברת השיר נתים ברקה גם אח המסננים של הלשונות המקומיות הגדולות, ונתברר לנו שאין זה נכון. בדרך כלל, הרשויות המקומיות חסריות אפקה מרכזית, הוציאו מכלל שימוש אח כל הספרים שתכנן הטישן. הספרים מותאמים פחות או יותר. קיימת עכשיו בעיה אחרת - הכולמוס של הירושלית של הספרים.

אשר לבחי' הספר לנערים עובדים, הקדשנו לבעיה זו תשומת לב רבה מאוד בסוף השנת שעברה ובזמני החופש, יצרנו כלים וציננים בכדי שפר את המצב בשטח זה. הוספנו כוחות עבודה בכירה נילכת, וליסנו כספים נוספים ונעשיתם עכשיו פעולה ארגונית סאומצת, להביא את כליהם לנערים עובדים, מצד אחד, ולשציבות פירוט הדבר כי אלה שנרשמו לכת-הספר תמידו גליסוריהם, ימצאו שני צגים לבחון את הלימודים ע"י:

1. הגדלת המסגרת של העולות הברה, במקומות מסוימים זה יהיה קשור גם עם ארוחת ערב; 2. שילוב הליסודים באזור שהיא הכשרה מקצועית, לא הכשרה מקצועית סממית במקום בי"ס מקצועי, וכי אם ראשית דעת בשטח המקצועי.

הוועדה החינוך והתרבות מקפידה להתייחס לכל הבעיות הנ"ל, ויש להודות לה על המאמץ והעזרה שהיא מעניקה.

5.11.57

ע.ע.

יחד עם זאת, אנחנו מבצעים עכשיו יחד עם משרד החקלאות - פעולה זו נמצאה כבר בשלב ביצוע - הרחבת המסגרת של כחות ערב חקלאיות במסגרת של בי"ה לנערים עובדים; המטרה היא להכפיל את מספר החלטידיה לעומת השנה שעברה, על כל פנים, אני חושב שנוכל בקרוב להביא בפניכם סקירה מפורטת יותר על המצב בשטח בי"ה לנערים עובדים בשנת הלימודים השי"ח.

אשר להרחבת מסגרת גיל חינוך הובה, לצערי אין לנו כרגע כל תכנית כזאת, גם אין כל סיכוי שהממשלה והכנסת יאשרו זאת.

אשר לויכוח ההיסטורי שהחנהל במשך כל הזמן בינינו לבין חברת הכנסת פרחיץ על היקף הנשירה, הסקר שערכנו הוכיח ששרד החינוך צדק ושהיקף הנשירה הוא מינימאלי.

בקשר לבעיית העזרה לגננת, לפי הסקר שלנו מספר הילדים כגון הוא בדרך-כלל 40, וכל כחה גן כזאת מקבלת עזרה טכנית של 4 שעות ליום, וישנן גם רשויות מקומיות הנותנות עזרה קצת יותר גדולה. מרכז הסורים והגננות דורש מאחזי להגדיל את העזרה ל-6 שעות ליום. חוספת עזרה זו צריכה לעלות 600,000-700,000 ל"י, והגרוע הוא שאין זה על חשבון משרד החינוך, ובד הסכביר עוד יותר על משרד החינוך, מצד שני, קיימת חביעה מצד הרשויות המקומיות שגם העזרה של 4 שעות ליום חתיה על חשבון המדינה. הרשויות המקומיות טוענות שהן חייבות לתת עזרה טכנית מסש, עובדת נקיון, אבל לא במשך 4 שעות ליום. העזרה של 4 שעות ליום כוללת גם עזרה פדגוגית, וזה צריך להיות על חשבון הממשלה.

לא ידוע לי על מקרים שבהם לא נפתחו כחות לימוד בגלל מחסור במורים. אולי בראשית השנה היו מקרים של עיכוב במשך 2-4 ימים. כל הבעיות הללו סודרו בשבוע הראשון לפתיחת שנת הלימודים. נכון שקיים מחסור במורים לבחי הספר הממלכתיים הדתיים.

שאלו איך משבצים את ילדי העולים המגיעים עכשיו ושיגיעו בקרוב. בדרך-כלל, אם הילדים מגיעים לישובים וותיקים, משבצים אותם בבחי-הספר הקיימים ובכחות הקיימות, בהתאם להשכלה שהביאו עמם סחו"ל ובהתאם לגיל, ולילדים הללו ניתנת עזרה ברכישת הלשון העברית. אנו עושים זאת כד בבד עם הכשך לימודיהם הכלליים, כי יש ערך רב לכך שהם ישמעו את השפה העברית בכחה, הקדשנו השנה אלפי שעות לשיעורי עזר בקבוצות לילדי העולים החדשים.

אינני יודע מה גורל בי"ה בג'לג'וליה. אני מוכן לברר זאת ולמסור לכם על כך, היו לנו דיונים רבים בשאלת בחי-הספר של המיעוטים, וקיימת אצלנו החלטה להגדיל במידה ניכרת את תקציב הפיתוח לבחי-הספר של המיעוטים לקראת שנת הכספים החדשה.

חבר-הכנסת מיגורי-כהן שאל אם יש פיקוח על כך שתקציבי הפיתוח הניתנים לרשויות המקומיות מוצאים ליעודם. בדרך כלל, הכספים שאנו מקציבים לרשויות המקומיות הם קטנים באופן יחסי, ואין לנו כל ספק שהם מוצאים להקמת בנינים לבחי-ספר, אולם איננו מסתפקים בכך; קבענו סדר שלפיו אנו רוצים לדעת מה תכנה הרשות המקומית בכסף שאנו מקציבים לה ובכסף שהיא חגיגים ממקורות אחרים. אנו מטפלים עכשיו בהקמת מנגנון מיוחד שיבדוק באיזו מידה מתבצעים הדברים האלה.

ע.ע.

במקום שיש בו אספקה מרכזית אין ההורים משלמים בעד הספר, כי אם בעד השימוש בו, והחשלום הוא בערך 7/3 טמחיר הספר.

איננו משגיחים על מחסני הספרים של הרשויות המקומיות, אנו חושבים שכל רשות מקומית היא די סבוגרת כדי לשמור על רכושה. על כך קיים פיקוח גם מצד משרד הפנים.

אשר למס ועדי ההורים, כבר מטרנו על כך אינפורמציה מספר פעמים. מחוץ לאגרת החינוך, ישנם בחי ספר שועדי ההורים בהם מסילים מס נוחף על ההורים, והכסף הזה בדרך כלל מוצא למטרות סועילות. המס הזה אינו חובה, היה זמן שרצינו לפחול אותו באופן סוטאלי, אולם נתקלנו בהתנגדות של ועדי ההורים, של מנהלי בחי-הספר וכל מיני גופנים המתענינים בשאלת החינוך. אולם ברור וידוע - ואף המנהלים יודעים זאת - שאין להעניש חלמיד בגלל זה שהוריו אינם משלמים את המס, ואי-אפשר לעכב בגלל זה מעודה, אי-אפשר להשתמש בסנקציות נגד החלמידים גם כאשר אין משלמים את אגרת החינוך.

בחי-ספר רביט מנהלים שיעורי עזר בקבוצות ובפיקוח הורים, בכדי להוזיל את החשלומים. יחד עם זאת, השנה זו הפעם הראשונה שהקושנו כ-3000 שעות לשיעורי עזר בשביל ילדים מפגרים סחוסרי יכולת, לא רק בי שובי העולים כי אם גם בי שובים וותיקים, וזה בעקבות הוועדה שהמליצה בפנינו על ביטול ההישאריות ועל האמצעים למניעה ההישאריות. אנחנו המלצנו על כך שדרך כלל השיעורים האלה ינתנו ע"י מורי הכחות.

חברת הכנסת צברי שאלה אם יש הצעה לפתיחת גנונים ע"י משרד החינוך. אין הצעה כזאת.

כמו כן נשאלנו איך בוחרים מנהלים לבתי-הספר. במספר קסן של בחי-ספר, אלה בעלי חשיבות סיוחדת, קבענו שהמנהלים ייבחרו באמצעים מרכז. בשאר המקרים מחמנים המנהלים לפי המלצות המפקחים והאנשים המכירים אותם. עכשיו אנו מקיימים דיונים איך לקיים פיקוח על המנהלים לאחר שכבר נחמנו.

חברת הכנסת צברי הציעה שששרד החינוך יקציט סכומים גדולים יותר לרכישת ציוד לבתי-ספר במקומות נחשלים. בודאי שזה רצוי, אבל לעת עתה אין לנו מקורות כספיים לכך. לבתי-ספר לא סוחזקים איננו נוחנים בכלל ציוד, זה תפקידה של הרשות המקומית.

חברת הכנסת צברי הציעה פיקוח סוגבר יותר על בתי הספר לילדי העולים. בדרך-כלל, במידה שבי"הם נחשל יותר, הפיקוח מבקר אוחו יותר, השנה אנו מתכננים פעולה של גיוס מורים סחנדנים להדרכת המורים בבתי-הספר לילדי העולים. הכוונה היא לנייס כ-150-200 סטובי המורים בארץ להדרכת מורים מחומרי נסיון או השכלה מתאימה. כל מורה כזה ישב בב"הם כשבוע ימים, יכיר את המורים ויגיש להם עזרה, הן למורים כקולקטיב והן למורים כפרטים, וכן יקיים אתם קשרים גם אחרי-כן. יש על כך הסכמת מרכז המורים. התנאי הוא שימלאו את מקומו של המורה היוצא להדרכה ללא תשלום, ושכל מורה כזה ידריך בב"הם הקרוב למקום מגוריו. תהיה ככך עזרה סמשיח למורים המחחילים וגם קשירח קשרים אמיצים יותר בין המורה הותיק והסנוסה לבין המורה החדש והבלחי סנוסה.

היו"ר י. קליבנוב: המשך חשובות נציגי משרד החינוך לשאלות חברי הוועדה יתקייח ביום ג' הבא בשעה 11.00.

(הישיכה ננעלה בשעה 13.10)